

ČESTITAMO!

V Levstikovem Palace hotelu v Gorici je v petek, 14. t.m., priredil tiskovno konferenco poslanec v slovenski skupščini v Ljubljani Franco Juri, po narodnosti Italijan iz Kopra in član Liberalno demokratske stranke. F. Juri je tudi znan kot karikaturnist ljubljanskega Dela, zbirko njegovih del pa so predstavili ta dan v istem goriškem hotelu na pobudo SKGZ in ZSKD z Goriškega.

Juri je iz zornega kota opozicije orisal trenutno stanje v Sloveniji, pri čemer je omenil tudi položaj italijanske narodne skupnosti v Sloveniji

DRAGO LEGIŠA

in na Hrvaškem. Na naše vprašanje, ali je kot Italijan zadovoljen s stopnjo zaščite, ki jo zagotavlja slovenska ustava italijanski manjšini v Sloveniji, je odgovoril pritrdilno in celo pristavil, da tolikšne zaščite po njegovem ne predvideva za narodne manjšine nobena druga ustava v Evropi.

Priznal je dalje, da je v sedanji skupščini Republike Slovenije kar pet poslancev italijanske narodnosti in da je italijanske narodnosti tudi sedanji župan v Kopru. Vedeti je pri tem treba, da je na ozemlju Slovenije zdaj le nekaj več kot tri tisoč Italijanov.

O teh zanimivih in vsekakor poučnih ter pomenljivih podatkih v italijanskem tisku v Trstu in Gorici ni ne duha ne sluha, medtem ko je tudi na omenjeni tiskovni konferenci bil govor — seveda na pobudo nekaterih italijanskih časnikarjev — o ezulih, ki da jim Slovenija mora vrniti odvzeto premoženje, o »foj-bah«, o negotovih sogovornikih na slovenski strani itd. Slišale so se tudi nekatere trditve, ki bi se jim človek moral nasmehnuti, če ne bi vedel, da prihajajo iz ust ljudi, ki oblikujejo javno mnenje.

Priznati moramo, da je poslanec F. Juri na vse to odgovarjal pošteno, umirjeno, dostojanstveno, tako da lahko rečemo, da je dostojno predstavljal slovenski zakonodajni zbor.

Slovinci v Italiji smo poleg tega lahko zadovoljni, da se je distanciral od napadov in kritik, ki so jih sredi prejšnjega meseca po krivici, nezasluzeno in nepričakovano doživele »osrednje vodilne strukture« slovenske narodne manjšine v Italiji od obeh glavnih voditeljev Unije Italijanov v Sloveniji in Hrvaški.

Poslanec F. Juri je lahko politični nasprotnik, vendar je nazorno dokazal, da zna spoštovati pravila »demokratske igre«.

Čestitamo!

V italijanskih političnih krogih čedalje večja živčnost

Tradicionalne stranke se bojijo osipa glasov

Posnetek z zborovanja Lombardske lige. Senator Bossi je drugi z leve

Čim bolj se bližamo 5. aprilu, to je državnozbornim volitvam, tem bolj postaja politično ozračje v Italiji živčno. V dnevnem in periodičnem tisku, po radiu in televiziji beremo in slišimo, da je huda kriza zajela področje zdravstva in šolstva, sodstvo in javno upravo, področje zaposlitve, zaščite okolja in naravnega bogastva. Silno kočljivo in ponekod celo dramatično je vprašanje organiziranega kriminala, saj je celo predsednik republike javno priznal, da država takorekoč nima oblasti kar v štirih deželah na Jugu, ker da je tam oblast v rokah mafije in drugih zločinskih tolp.

Prav gotovo drži, da ima marsikateri politik tik pred volilno preizkušnjo interes prikazati tre-

močno vplivajo na nadaljnji razvoj.

»Še pred nekaj leti so Italijani živeli — smo te dni lahko brali v razširjenem italijanskem dnevniku — znotraj občestev, kjer so jim bili na voljo vzajemnost, vedenjska pravila in čvrsto vodstvo«. Pi-

sec v tej zvezi navaja Cerkev in njeno razvejano dejavnost ter KP, ki je, četudi ne v tolikšni meri, prav tako zajemala velike množice. Stanje se je z leti postopno spreminjalo in se je čedalje bolj uveljavljal individualizem. Posameznik se je vedno bolj zapiral v lastni krog in postajal čedalje bolj sam. To naj bi bil eden glavnih vzrokov hude družbene krize in hudih pomanjkljivosti na področjih, ki smo jih omenili na začetku.

Nobenega dvoma dalje ni, da italijanski vodilni politični sloj ni izpolnil danih obljub in ni izvedel večkrat napovedanih »institucionalnih« reform, ki so nujne glede na doseženo stopnjo družbene in gospodarske rasti. Predsednik vlade Andreotti je te dni izjavil, da novi instrumenti pravzaprav niso niti potrebni, ker da bi morali poskrbeti za dobro delovanje obstoječih. Socialistični tajnik Craxi pa se zavzema za mobiliza-

D.L. ■■■■

Prijetna prireditev pri Sv. Ivanu

V Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu je bila v nedeljo, 16. t.m., pomembna prireditev ob ponatisu knjižice »Posebno sporočilo Josipa Godine Verdelskega za njegove domačince«, ki je prvič izšla leta 1979. O pomenu te knjižice je spregovoril pisatelj Boris Pahor, letošnji Prešernov nagradjenec.

Občinstvo si je nato ogledalo prijetno odrsko predstavo, v kateri je bilo prikazano nekdanje življenje in delo pesnice Marije Mijotove. Nastopajoči so tudi recitirali njene pesmi. Predstavo je režiral Adrijan Rustja.

Prireditve pri Sv. Ivanu se je v nedeljo udeležilo res številno občinstvo, ki je z aplavzom bogato nagradilo slavnostnega govornika, nastopajoče in organizatorje. Navdušeni so bili tudi nad bogato razstavo starih fotografij, ki so bile ob tej priložnosti na ogled v svetoivanskem Marijinem domu.

(Foto M. Magajna)

Iz vsebine:

Ambrož Kodelja
Orumenel spomin (str. 5)

Adrijan Pahor
Vtisi ob podelitvi
Prešernovih nagrad (str. 3)

Darko Bradassi
Poslanstvo združenja
darovalcev organov (str. 5)

Peter Rustja
Kultura proti nasilju (str. 3)

nutno stanje v državi v mnogo slabši luči, kot je v resnici. Toda je prav tako res, da so v zadnjih letih tudi v Italiji in njeni družbi nastale korenite spremembe, ki

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 23. februarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Janko in Metka«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Franc in njegovi«; 16.00 Šport in glasba; 17.30 Z naših prireditvev.

■ PONEDELJEK, 24. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1918-1941; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.40 Naša pesem. Mešani zbor Glasbene matice iz Ljubljane; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Veselo na otroškem valu; 15.30 Rodinov poljub; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simon iz Ruta — ob petdesetletnici drugega tržaškega procesa.

■ TOREK, 25. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Alpe Jadran; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Položaj otrok in njihove usode v današnji družbi; 12.40 Naša pesem. Mešani zbor Svoboda iz Šoštanja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Dopisnice z najbližjega vzhoda.

■ SREDA, 26. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Male neznanne države; 12.40 Naša pesem: Mešani zbor Svoboda iz Šoštanja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Iz preteklosti v sedanjost; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Moje najljubše knjige.

■ ČETRTEK, 27. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližjega vzhoda; 9.40 Dvajset minut z...; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.40 Naša pesem. Komorni zbor Peko iz Tržiča; 12.50 Orkestralna glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Spoznajmo Slovenijo; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja: Trst, decembra 1941. Ob 50-letnici drugega tržaškega procesa; 17.40 Mladi val.

■ PETEK, 28. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Indija-Koromandija: 12. potovanje po nezavarovanih stezah; 12.40 Naša pesem. Komorni zbor Peko iz Tržiča; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Pravljičice... pravljice... pravljice...«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ SOBOTA, 29. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Cigani ne kradejo pesmi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Slovenski filharmoniji; 11.45 Damir Feigel in njegovi kratki spisi; 12.00 Oddaja iz Režije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvoni; 15.00 Duh časa in čar odrca v spominih Jožeta Babiča; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Alpe Jadran; 18.00 Dimitrij Kralj: »Čriček«, radijska igra.

Ambrož Kodelja

Teologija osvoboditve in msgr. Fragoso

I.

Goriške humanitarne organizacije, ki so zbrane v mestnih predelih Sv. Ana in Sv. Rok, so skupaj z goriško Caritas 1. februarja povabile v dvoran Luigi Fogar brazilskega škofa msgr. Antonia Fragosa iz škofije Cra-teus. Škofija se razprostira na ozemlju, ki ima površino sedanje Slovenije. Predavanje, ki mu je sledila zanimiva debata, je bilo v portugalsčini. Prav nalašč sem počakal, da bi nas o tem obvestil tudi kateri od naših časopisov. Ko sem ponovno poslušal magnetofonski zapis, sem na žalost spoznal, da prevajalka ni bila večša teološkega jezika, kot tudi ni poznala temeljnih izrazov, ki so nujni, ko se govori o teologiji osvoboditve. Kljub tem pomanjkljivostim smo organizatorjem izredno hvaležni, da so tudi nas seznanili z vprašanjem, ki je zlasti letos zanimivo, ko Evropa obhaja veliki triumf, 500-letnico odkritja Amerike; pozablja pa, kar je škof tudi poudaril, na veliko kolonizacijo, uničenje kultur in iztrebljanje celih narodov, ki so jih povzročili osvajalci... Zeleni kontinent si po petsto letih ni opomogel, še več, ostal je velik potencial vseh mogočih in nemogočih izkoriščevalcev... Pri predavanju je bil navzoč tudi goriški nadškof, ki je v času vodenja minoritskega reda nekajkrat prišel navzkriž s sobraty, ki so podpirali teologijo osvoboditve in so prišli na »črno listo uradne Cerkve«.

Oglejmo si nekaj potez teologije osvoboditve, ki je bila eden izmed povodov zadnje rimske sinode. Papežev dobri namen, ki ga je imel pri zadnjem obisku Južne Amerike, kajer je skušal revnim vliti upanje z nakazovanjem nekakšne tretje poti, ki se odpira po zlomu komunizma, v enem od govorov je celo uporabil izraz »kapital uspele svetovne vojne zoper komunizem« — verjetno je mislil na Kubo?) je ostal v besedah in stanju pred obiskom. Res je njegova zadnja okrožnica bila pravo nasprotje tem njegovim posegom, saj se dozdeva, da do jema dejstvo, ko ostro kritizira kapitalistično prakso, čeprav istočasno »prisega na temelj kapitalizma«, na privatno lastništvo. Vendar, kot zopet kaže prav pri zadnji okrožnici, papež zopet vsaj nekaj ponuja Južni Ameriki, ko v okrožnico vnaša kar cele odstavke (seveda sfrizirane) teologije osvoboditve, saj ima bralec občutek, da sledi teologu Leonardu Boffu — nekakšnemu očetu teologije osvoboditve.

Temeljni koncept teologije osvoboditve je v tem, da zavrača vernost, ki bi hotela ločevati tostranstvo od onostranstva, službo Bogu od službe človeku, molitev od dela in vsakdanjega življenja, duhovnost od dejavnosti v svetu, nadnaravno od naravnega itd. Čeprav moramo vse to pravilno razlikovati in vrednotiti, ne smemo tega ločiti, temveč je treba gle-

dati na te resničnosti celostno in v medsebojni povezanosti, kakršno dobimo v Sv. pismu. Osnovno načelo teologije osvoboditve je: »Kristjan ne more služiti Bogu, ne da bi služil človeku. Služil, kot posameznik v Cerkvi, služil posameznemu človeku in človeški skupnosti. Kakšno obliko naj bi imela ta služba pa je odvisno od konkretnih zgodovinskih razmer.«

V Latinski Ameriki gre za osvobajanje v najširšem pomenu, saj gre za spreminjanje razmer, za solidarnost z ubogimi, za njihov upravičen boj proti nasilju, proti izkoriščanju in dobičkarstvu. Celo kristjanovo življenje prevevajo vera, upanje in ljubezen. Te tri prvine pomenijo izreden navdih in spodbudo za življenje in delo na Zemlji, tudi v duhu revolucionarnega spreminjanja sveta. Zato vera ni noben opij (po Marksu!), ampak veliko bolj protest zoper vsako nepravilnost, nasilje in zatiranje. Vse skupaj ni nič drugega kot pristno, neiznakaženo evangelijsko sporočilo ali življenje iz evangelijskega sporočila. Nikoli ni teologija osvoboditve zagovarjala nasilnega spreminjanja sveta. Nikoli pa ni obšla vzpodbud za spreminjanje razmer v duhu osvobajanja človeka, v duhu božjega kraljestva, pravičnosti in svobode. Za Cerkve v Latinski Ameriki je danes isto bivati kot zavzeti jasno stališče do sedanje družbene nepravilnosti.

Ko so se leta 1979 zbrali latinsko ameriški škofje v Puebli, so rekli svetu: »Ni čudno, da 40% Brazilcev živi, dela in gre kronično lačno spat. Da ima ta dežela 10 milijonov umsko prizadetih, da trpi 8 milijonov od šistosomiaz (nevarna tropska bolezen, ki jo povzročajo črvi), 6 milijonov boleha za malarijo, 650.000 je tuberkuloznih,

250 tisoč gobavcev... Škofje so zaključili: »Zakaj bi se zaradi teh številk razburjali? Saj smo se nanje navadili! Vendar, kolikor bolj se tega zavedamo, toliko bolj nas peče vest in kot kristjani ne moremo biti več mirni. Zato se naša Cerkve vedno bolj vključuje v boj za socialno pravičnost!« To je obrodilo tudi vidne sadove. Ker je Cerkve nastopila v prid socialni pravičnosti, je sama postala verodostojnejša in evangelij je dokazal svojo osvobajajočo moč. Vse, kar je pravično in častno, so zapisali brazilski škofje, kot tudi vsi boji za obrambo človekovega dostojanstva, ni samo v skladu z evangelijem, ampak je celo zahteva evangelija! Kardinal Paul Evarist Arnsa, ki se je v latinskoameriški Cerkvi odlikoval kot odločen borec proti krivicam človekove osebnosti, je jasno sporočil: »Moderni Job ima dovolj snovi za pisanje dolgih pesnitev. Toda praviloma jih ne bo bral drug kot Bog sam v svojem srcu. Ali so Cerkve dovolj pogumne, da bi bila v tem trenutku zgodovina božje srce?«

Kako prav bi prišla sledeča misel teologa osvoboditve vsem tistim našim pastirjem, ki velikokrat vdano in ponižno služijo večinskim smernicam Cerkve, pozabljajo pa, da so člani maledge, pa zato žilavega naroda. »Tako, kot se Bog zavzel za človeka, takšnega, kot je bil, mora tudi Cerkve s svojo krščansko vero iskati človeka tam, kjer živi in kakor se kulturno predstavlja. Izhajajoč iz teh okoliščin bo morala izdelati pedagogiko rasti in zorenja v veri.« (Boff-Religião contra a fé?) Celi kupi vprašanj, ki jih postavlja lahko tudi naš pastir. Ali sedanja slovenska zamejska Cerkve išče našega slovenskega zamejskega

■■■►■

Tradicionalne stranke se bojijo...

■ ■ ■ ■ ■
cijo vseh razpoložljivih sil, da se odpravi grdi madež, ki je padel na eno velikih industrijskih stvarnosti; ta se, kot sicer druge, spopada s pojavi, ki mečejo senco na njeno podobo.

V Italiji se stopnja živčnosti v predvolilnem obdobju večja še zaradi pojava »lig«, ki so na Severu napovedale odločen boj rimskemu centralizmu. Že na zadnjih upravnih volitvah so se te formacije dobro uveljavile, tradicionalne stranke se zato sedaj bojijo, da bodo zaradi »lig« zabeležile velik osip glasov, s čimer bo seveda hudo ogrožena njihova politična moč in torej njihova oblast.

Glavni voditelj »lombardske lige«, senator Bossi, je te dni postavil celo nekakšen ultimatum: če Rim do leta 1995 ne bo poskrbel za federalno ureditev države, bodo parlamentarci, izvoljeni na listah

»lige« ali »lig«, kratkomalo zapustili prestolnico in ustanovili ustavodajno zbornico padske republike. Senator in njegovi prijatelji računajo, da bodo 5. aprila izvolili v rimski parlament 60 do 70 svojih predstavnikov. Čutijo se torej tako močni, da grozijo celo z odcepitvijo!

Napovedovati izid volitev je bila vedno težavna naloga. Tokrat pa je takšna napoved dejansko nemogoča. »Lige« po mnenju izvedencev ogrožajo zlasti KD, po drugi strani pa naj se upošteva zlom komunizma, ki je že povzročil hudo krizo v dosedanji drugi najmočnejši italijanski stranki, v bivši KP, ki je zdaj PDS (Stranka demokratične levice). Končno naj bi ta kriza pljusknila — tako pravijo — tudi na PSI, dozdej tretjo stranko v državi.

Glede na takšno stanje je razlogov za živčnost več kot dovolj.

Pogovor s hrvaško predstavnico Darjo Hlavka

Kultura proti nasilju

Z Darjo Hlavka, izvršno tajnico kulturnega centra Grožnjan, ki deluje v sklopu Mednarodne federacije glasbene mladine, sem se pogovarjal na nedavnem obisku mladinskih evropskih ustanov v Strasburgu.

Vprašanje kulturnega delovanja v vojnih razmerah je tema, ki jo poročila s Hrvaške bolj marginalno obravnavajo, zato sem svoji sogovornici postavil nekaj vprašanj prav o tem.

Kaj bi povedala o kulturni dejavnosti na Hrvaškem danes?

Od poletja 1991 se je stanje na Hrvaškem drastično spremenilo, in to na vseh področjih. Tudi kulturniki so se s to novo situacijo morali sprijazniti, kar pa še ne pomeni, da so zaradi tega morali prenehati z delom.

Vse kulturne ustanove še vedno obstajajo in delujejo, sicer v povsem različnih in spremenjenih okoljih. Kulturne organizacije delujejo na dveh ravneh. Na eni strani skušajo nadaljevati s svojimi aktivnostmi čim bolj normalno, kot se le da. Treba pa je upoštevati številne novonastale razmere in faktorje, ki vplivajo na celotno hrvaško, torej tudi na kulturno življenje. Gledališče deluje, sicer pa

daliških žanrov pa se mi zdi, da je komedija, kljub vojni vihri, morda pa prav zaradi nje, potrebna hrvaškemu človeku.

Hrvaški kulturniki se udeležujejo solidarnostnih večerov za Hrvaško, ki jih organizirajo v bližnjih državah, tudi v Sloveniji. Kaj bi povedala o tem?

Slovenije sicer ne doživljam kot »tujino«, čeprav gre za samostojno in suvereno državo. Če bi vse tuje države reagirale kot Slovenija bi bilo na Hrvaškem bolje. Zbiranje denarja za obnovo poškodovanih sakralnih objektov ter za potrebe beguncev poteka tudi med hrvaškimi likovniki, ki gredo s svojimi izdelki na dražbe in razstave v tujino, zlasti v Avstrijo, Nemčijo, pred kratkim pa so bili tudi v Milanu. Hrvaški umetniki želijo predstaviti situacijo na Hrvaškem tudi na tak način.

Kaj načrtuje tvoja organizacija, to je Glasbena Mladina, za letošnje leto?

Tudi naša organizacija dela nove in stare načrte. Med novejšimi projekti velja omeniti prilagajanje naših dejavnosti potrebam beguncev. Med stari dejavnostmi Glasbene mladine pa naj omenim poletne umetniške dejavnosti v Grožnjaju.

Kaj pričakujete od letošnje poletne sezone v Grožnjaju?

Prav na začetku naše lanske sezone se je pričela vojna v Sloveniji in na Hrvaškem. Kljub temu so nekateri profesorji iz drugih držav poučevali na poletnih umetniških delavnicah, skupina Švedov pa je kljub vojnim razmeram priredila v Grožnjaju skupinsko likovno razstavo. Sedaj, po priznanju, se nam odpirajo nove možnosti, v obeh svetovni javnosti pa smo postali spet zelo zanimivi.

Letošnji program predstavlja tradicionalno ponudbo Grožnjana; prirejamo mojstrske tečaje številnih instrumentov, filmsko, gledališko, baletno delavnico ter mednarodno srečanje otrok. Če bi ne imeli že sestavljenega programa bi se nam lahko, tokrat po naši »zaslugi«, ponesrečila poletna sezona.

Ko gledam, kako se dogodki pri nas razvijajo, upam, da bo naslednja poletna sezona v Grožnjaju vendar ena izmed naših normalnih mednarodnih srečanj mladih umetnikov.

Pogovor je zapisal Peter Rustja

Vtisi ob letošnji podelitvi Prešernovih nagrad

Marsikateri izmed vseh tistih, ki smo v petek, 7. februarja, napolnili Cankarjev dom, smo pričakovali, da bo letošnji slovenski kulturni praznik nekakšna apoteoza pravkar pridobljene samostojnosti, panegirik svobodi, suverenosti, lahko bi rekel potrditev tiste ENOTNOSTI, ki je združevala nas Slovence v času neposredno po razglasitvi naše samobitnosti, neodvisnosti. Enotnosti, ki pa seveda nikakor ne pomeni enakozvočnosti, kar je sicer tudi edino logično in pravilno. Ta naš kulturni praznik bi moral skratka prerasti vse politične divergence, nasprotja, zdrhe kot znak prave kulture, samospoštovanja, narodnega ponosa. Kultura je nad vsem tem, bolje — bi morala biti nad vsem tem — pa žal doslej ni bila in kot zgleda še vedno ni. In to v času, ko so bili dani pogoji za popolno deideologizacijo kulture, ki bi se tako otresla vse politične navlake, režimske instrumentalizacije, povzdigovanja enih in emarginiranja drugih, morda celo boljših. In vendar je več kot očitno, da je marsikomu žal po pravkar minulih letih političnih tabujev, celo kulturnikom, ki so sedaj nenadoma izgubili svoj politični credo, smisel za svoje duhovno promeještvo. Le tako lahko razumemo Zajčev mračnjaški poseg, morda osebni izliv, a kot nalašč za tiste, ki so hoteli, da bi se praznik spremenil v nekakšno jeremijado, naperjeno na novo-nastale politične in kulturne razmere na Slovenskem. Po skrajno neadekvatnem in mefistofelskem »slavnostnem« govorniku pa še žolčni izpad mlade dame, ki je v arogantnem nagovoru občinstvu zaigrala svojo dionizično obsodbo no-

vi kulturni politiki. Nihče ne brani bližnjemu, da izpove svoje mnenje, kritiko, še posebej danes, ko ni več težav z uradno politično linijo, sodiščem ali politično cenzuro, vendar je bil Cankarjev dom na predvečer zdaj že uradnega slovenskega praznika vse prej kot primeren ambient za podobne izbruhe netolerance in neodobravanja. Še posebno pa je bilo neprimerno to, da so omenjene kritike prišle iz ust razočaranega mlečnozobega dekleta, ki je tožilo nad izgubljenimi monopoli na račun prikritega revanšizma.

Prva Prešernova proslava v novi slovenski državi bi zato po vsej verjetnosti gotovo izzvenela kot blasfemija, če ne bi izven protokola posegel s pomirjujočimi besedami tudi sam Prešernov nagrajenec, ki se je čutil dolžne-

Izšel je ŠKRAT št. 1/1992
glasilu Sklada Mitja Čuk
Mesečnik je v prodaji v Trstu
in Gorici.

ga poudariti predvsem to, da je sedaj čas, ko moramo s skupnimi močmi graditi svetlejšo bodočnost. Nihče ne upa (še manj pa zahteva), da se bodo kar čez noč zacelile rane, pozabile zame-re, omilila nesoglasja. Vseeno pa moramo Slovenci v novi domači (pa tudi evropski) politični konstelaciji dokazati, da smo omikan, dostojanstven narod, vreden svoje nove države, zazrt v prihodnost in to samozavestno, v duhu enotnosti, slovenstva. Samoobtoževanje, nesramno natolcevanje, komolčarstvo pa ne bodo koristili nikomur.

Adrijan Pahor

Predstavitev publikacij »Virgila Ščeka« v Ljubljani

V ponedeljek, 17. t.m., je Krožek za družbena vprašanja »Virgil Šček« v sodelovanju z Inštitutom za narodnostna vprašanja iz Ljubljane predstavil štiri publikacije, ki jih je krožek izdal v preteklem letu. Gre za priročnike, ki obravnavajo krajevne avtonomije v Italiji s posebnim poudarkom na občinskih statutih, na deželni zakon o prispevkih slovenskim ustanovam v skladu s zakonom za obmejna področja in končno za pregled vseh dokumentov v zvezi s predlogom za globalni zaščitni zakon za Slovence v Deželi Furlaniji Julijski krajini. Predstavitev je bila na sedežu Slovenske matice. Udeležili so se je najvidnejši predstavniki deželne Ssk s tajnikom Jevnikarjem na čelu, predsednikom krožka »V. Šček« Dolharjem in uglednimi gosti — gostitelji iz Slovenije kot predsednik SAZU dr. Milčinski, ravnatelj Inštituta Komac, zgodovinarica Kacin Wohinčeva in predstavnik Zunanega ministrstva Cigoj in Kastelic.

Predstavitev publikacij je vzbudila veliko zanimanja; srečanje se je zaključilo z daljšo analizo o stanju slovenske manjšine v Italiji, zlasti v luči nedavnih težav in polemik, ko Slovenija ni hotela podpisati tristranskega memoranduma, ker ni dobila garancij za zaščito naše manjšine.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Ivan Cankar

ROMANTIČNE DUŠE

Režija Vinko Möderndorfer

V Kulturnem domu v Trstu
v soboto, 22. t.m., ob 20.30 RED F
v nedeljo, 23. t.m., ob 16.00 RED B

Ponovitev v Gorici
v gledališču »G. Verdi«

v torek, 25. t.m., ob 20.30
Abonma RED A in RED B

se večerne predstave pričnejo ob 18. namesto ob 20. uri, v časopisih pa je poleg informacij o sami predstavi tudi pripis — gledališče ima zaklonišče.

Ogromno je beguncev in vojakov na fronti. V obeh primerih gre za ljudi, ki se jim je življenje drastično spremenilo. K njim se kulturniki obračajo s posebno pozornostjo in sicer s predstavami in prireditvami, ki jih prirejajo prav v njihovem novem okolju. V ta namen je nastala tudi gledališka skupina, ki gre s kabaretno predstavo med vojake na fronto.

Ali je vojna spremenila repertoar hrvaških gledališč?

Upala bi si trditi, da vojna ni odločilno spremenila gledališke ponudbe. Kar je bilo lani ob izbruhu vojne na repertoarju so tudi odigrali. Do nekaterih sprememb pa je v letošnjih repertoarjih hrvaških gledališč le prišlo. Obstoječih sprememb ne gre pripisati vojni, pač pa novi kulturni politiki na Hrvaškem. Glede samih gle-

Slovenski večer v Devinu

Slavnostni govornik Saša Martelanc na lepo uspelem »Slovenskem večeru« v Devinu (foto M. Magajna)

Pod tem preprostim, a pomenljivim naslovom so devinski zbori v nedeljo, 16. t.m., priredili praznik, s katerim so se poklonili pesniku Prešernu in vsemu, kar simbolizira praznik slovenske kulture, obenem pa proslavili uresničenje stoletne želje našega naroda po samostojni državi. O tem je tudi razmišljal slavnostni govornik Saša Martelanc, ki je v nabito polni dvorani devinskih zborov govoril o domovini in državi, o tem, kako so se v minulemu letu uresničile domovinske sanje generacij Slovencev in Slovenk, saj smo končno dobili svojo

državo. Kar zadeva prihodnost te države pa je, kljub trenutnim težavam, izrazil prepričanje, da se bo Slovenija v kratkem lahko razvila v družbenem in gospodarskem smislu, kar bo omogočilo splošen razvoj slovenskega naroda.

Sporod se je začel z nastopom »Fantov izpod Grnade«, ki so pod vodstvom Iva Kralja zapeli tri domovinske pesmi in s tem ustvarili res občuteno vzdušje v dvorani. Martelancov govor in razveseljiva nastopa učencev osnovne šole »Josip Jurčič« ter otroškega zbora »Ladjica« so pripomogli, da je občinstvo s posebno pozornostjo in navdušenjem gledalo umetniške diapozitive Janka Kovačiča, ki je s svojim fotografskim aparatom ovekovečil lepote slovenske zemlje od »Slovenskih goric do strme tržaške obale ter od Triglava do Gorjancev«, da navedemo Cankarja, kar ni slučaj, saj je Livio Valenčič, ob diapozitivih Blejskega otoka, umetniško podal nekaj odlomkov iz »Kurenta«. Nastopu dekliškega zbora Devina pa je sledila recitacija »Dume«. Gregor Pertot je Župančičeve verze podal z občuteno pozornostjo do sporočila domovinske ljubezni, ki jo izraža ta pesem. Slovenski večer v Devinu se je zaključil z Zdravljico; zapela sta jo v mešani zasedbi Dekliški zbor »Devin« in »Fantje izpod Grnade«, ki s svojim delovanjem na tem skrajnem robu slovenskega narodnega ozemlja prispevata pri ohranjanju narodne identitete našega ljudstva na teh obronkih Krasa.

* * *

Konec prejšnjega tedna je bil v Veroni dvodnevni posvet o vlogi združevanja manjšin oziroma njihovih mladinskih organizacij tako na vsedržavni kot na evropski ravni. Srečanja sta se udeležila tudi dva predstavnika Mladinske sekcije Slovenske skupnosti, predsednik Franko Guštin in odgovorni za mednarodne odnose Peter Rustja, ki je med drugim tudi član mladinskega odbora Evropskega urada za manj razširjene jezike.

Slovenska skupnost o jusarskih zemljiščih

Komisar tržaške občine Ravalli je pretekli teden na županstvu sprejel predstavnike jusarskih odborov, ki sta jih spremljala občinski svetovalec Slovenske skupnosti Aleš Lokar in odgovorni pri tržaški pokrajinski komisiji za gospodarstvo in urbanistiko Ssk David Slobec. Govora je bilo o številnih vprašanjih, ki jih bo treba čimprej rešiti. Eno najbolj perečih je prav gotovo sečnja drv na jusarskih zemljiščih. Vse je namreč odvisno od gradbenega dovoljenja, ki bi ga bila morala že pred časom izdati občinska uprava. Komisar Ravalli je gostom zagotovil, da bo v nekaj dneh prišlo do ugodne rešitve tega problema.

Predstavniki jusarskih odborov so tudi opozorili na poskuse omejevanja rabe slovenskega jezika na sejah jusarskih odborov pa tudi na doslej še neizpolnjene obveze občinske uprave ter na pomanjkanje točnih zakonskih določil, ki bi zagotavljala redno delovanje in avtonomijo jusarskih odborov. Občinski komisar Ravalli je ob koncu srečanja obljubil, da bo v najkrajšem času prišlo do ponovnega sestanka za rešitev vsaj najbolj perečih problemov.

Umrla je Marica Šček Kompara

V Lokavcu pri Ajdovščini so včeraj, 19. t.m., pokopali gospo Marico Šček Kompara; lani, 10. avgusta, je bila dopolnila 100 let. Rajnica je bila sestra duhovnika in političnega delavca Virgila Ščeka ter skladateljice Brede Šček Orel.

Rodila se je v Trstu, nato pa se je z družino preselila v Gorico, kjer je končala šolanje in se nekaj let pred prvo svetovno vojno zaposlila kot poštna uradnica. Zaradi fašističnih preganjanj in pritiskov se je z možem, sodnikom Francem Komparo iz Postojne umaknila v Jugoslavijo. Živela je v Celju, v Vrnskem in Trebnjem na Dolenjskem. Po moževi upokojitvi pa sta se vrnila na Primorsko in živela v Lokavcu. Gospa Marica Šček Kompara je, kot zadnja svojega rodu, na svojem domu hranila tudi del bogate zapuščine brata Virgila in je z zavidljivo bistrostjo uma in spomina pozorno spremljala kulturno in narodno življenje na Primorskem in v zamejstvu. Zadnja leta ji je vid sicer močno opešal, tako da ni mogla več brati, a je ob poslušanju radia in ob pogovoru z obiskovalci vedno znova presenečala.

V nedeljo, 23. februarja, prirejajo MePZ JERNEJ in ZBORI VESELA POMLAD ob 16. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah

VEČER SLOVENSKE PESMI

Sodelujejo MPZ in DPZ VESELA POMLAD, Ivo Jevnikar s priložnostnim govorom, igralska skupina TAMARA PETAROS s spletom pesmi z domovinsko tematiko, OKTET VRTNICA iz Nove Gorice, ki ga vodi Alenka Saksida, in povezovallec Janez Beličič.

V sredo, 26. februarja, bo ob 20. uri v župnijski dvorani v Nabrežini mesečna konferenca. JOŽKO KRAGELJ bo govoril o svojih knjigah in o Filipu Terčelju. Sledita razgovor in družabnost.

Novo knjigo so predstavili v Mačkoljah in Trstu

»Sprehodi po Trstu« z Ljubo Smotlak

Decembra lani je izšla knjiga »Sprehodi po Trstu« avtorice Ljube Smotlak. Knjigo je izdala založba Paštrček, namenjena je osnovnošolskim in srednješolskim otrokom, zanimiva pa bo za vse tiste, ki želijo bolje spoznati mesto, v katerem živijo, in njegovo okolico. Avtorica opisuje preteklost in sedanost, pripoveduje pa izredno pestro in živahno, kot da bi na tem svojem sprehodu vedno imela ob sebi vedoželjne otroke. Knjigo je oblikoval Marjan Markežič, naslovno stran in priloženi zemljevid Trsta z najpomembnejšimi slovenskimi ustanovami pa je opremil Edi Žerjal.

Delo so predstavili v nedeljo, 16. t.m., v Srenjski hiši v Mačkoljah, avtoričinem rojstnem kraju, dan kasneje pa še v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. Na obeh srečanjih je o

vsebinski in pomenu dela spregovoril prof. Vinko Beličič, ki je napisal tudi spremno besedo h knjigi. Med drugim je zapisal, da »... avtorica prikazuje predvsem tisti Trst, kateremu je dala zunanjo podobo zgodovina, in tiste predele, ki so povezani z življenjem tržaških Slovencev. Zato je knjiga hkrati poučna in narodno vzgojna. Poglavlja so kratka, razlaga je sočna, preprosta in privlačna. Veliko marljivosti je pokazala Ljuba Smotlak, ko je pisala Sprehode po Trstu, in ni se ji zdelo škoda ne truda ne časa. Temu se reče idealizem. Zdaj je knjiga natisnjena in z leposlovnimi vložki pa s slikami poživiljena pred nami. Ni dvoma, da bojo mladi in odrasli, bližnji in daljni Slovenci pisateljici zanjo hvaležni.«

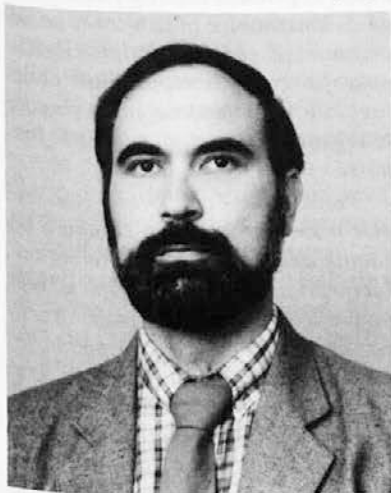

Prof. Vinko Beličič predstavlja knjigo Ljube Smotlak v Društvu slovenskih izobražencev (foto M. Magajna)

Pogovor z inž. Karlom Mučičem

Poslanstvo Združenja darovalcev organov

Že od leta 1976 deluje v deželi Furlaniji Julijski krajini Združenje darovalcev organov (Associazione donatori organi), ki je tesno povezano z vsedravnim združenjem AIDO. Trenutno šteje 45.000 članov: v vsej Italiji jih je približno 700.000. Simbol združenja dopolnjuje geslo: »Organ, ki ga daruješ, je zrnce življenja, ki se nadaljuje.« Med cilji združenja je namreč propagiranje človeške solidarnosti in osveščanje posameznikov o socialni dolžnosti in pomembnosti darovanja človeških organov. Karlo Mučič je predsednik sekcije Ronke-Tržič.

Inž. Karlo Mučič

Kako se je pravzaprav začelo vaše udejstvovanje v tako pomembni organizaciji, ki je še posebej med nami, Slovenci v Italiji, bolj malo razširjena?

Pred približno 10 leti sem prvič spoznal to organizacijo. Poblize sem se seznanil z njenim delovanjem preko Branka Černica iz Sovodnj, ki je bil tudi njen član. Že takrat je menil, da bi lahko tudi Slovenci sodelovali v njej in celo ustanovili slovensko sekcijo. Gojil sem željo, da bi pomagal ljudem, ki trpijo. V primeru dialize npr. praktično nimaš možnosti za normalno življenje, kar je zelo mučno. Presaditev organa, ki ga daruje živ človek, pa predstavlja veliko tveganje tako za darovalca kot za dobitnika.

Uspešnim transfuzijam krvi, ki so jih prvič izvedli pred več kot sto leti, so sledila nova medicinska spoznanja, ki omogočajo presajanje delov kože, ožilja, kostnega tkiva, očesne roženice, ledvic, jeter, trebušne slinavke, pljuč in srca. Presajanje človeških organov pa se v Italiji ni tako uveljavilo in razširilo kot drugod po Evropi. Kako je to vprašanje pereče priča že sam podatek, da po vsej državi čaka na presaditev ledvic 21.000 ljudi, na presaditev srca pa 1.500 srčnih bolnikov. »Italijanski zakon je glede tega precej zastarel. Preden se dokončno ugotovi smrt človeka, je treba namreč počakati precej ur in so zakonska določila pri tem morda nekoliko preveč stroga. Po drugi strani zadostuje sorodnikova prepoved, da kljub želji pokojnika ne pride do eksplantacije organa. Veliko je tudi zdravnikov, ki so za to vprašanje neobčutljivi. V Italiji se moraš poleg vsega tega v življenju odločiti za morebitno darovanje, v ostalih državah pa to velja za vse, ki tega niso prepovedali.

Kako poteka postopek presaditve organa, prav gotovo ga spremljajo velika finančna bremena...

V severni Italiji je center Nord Italia Transalp, ki v računalniku zbira vse podatke darovalcev, lestvico dobitnikov in razne kompaktnosti. Dobitnika obvestijo praktično 10 ur pred presaditvijo, naj se takoj predstavi v bolnišnici. Do presaditve pride v roku 16 ur od eksplantacije. Organ pripeljejo z najhitrejšim sredstvom do dobitnika.

Res je, gre za velike vsote denarja, vendar npr. med dializo in presaditvijo ledvic se državi splača slednja. Za dialitika država potroši 30 milijonov lir letno, presaditev pa stane približno 35 milijonov. Če pa se sam odločiš za tujino, ker je v Italiji predolgo čakanje, potrošiš okrog 70 milijonov lir, od te vsote ti nekaj porrne država.

V nekaterih državah Južne Amerike je celo prišlo do prekupčevanja s človeškimi organi. Gre za izredno nevarno zadevo, saj zaradi zaslužka pride lahko včasih celo do pobijanja ljudi. Zanimiv in hkrati zelo zaskrbljujoč je primer, ki ga je navedel Karlo Mučič. »Pred nedavnim se je pri združenju darovalcev oglašil Hrvat, ki je želel prodati ledvico. Tega seveda absolutno nismo sprejeli, ker je to nemogoče in protizakonito. Cilj organizacije je človeška solidarnost, ne pa prekupčevanje.« Sekcija darovalcev organov iz Ronk in Tržiča ima svoj stalni sedež v rekreacijskem središču družbe Fincantieri. Tajništvo je odprto vsako sredo od 17.30 do 18.30. Zainteresirani lahko v njem dobijo vse potrebne informacije. Ta sekcija pa med drugim stalno pripravlja predavanja, razstave in vsako leto tudi natečaj risb in spisov za osnovne in nižje srednje šole. Na ta način skuša čimbolj propagirati lastne cilje.»

Še zadnja misel Karla Mučiča. »Če lahko del telesa po smrti pomaga nekemu, ki ga potrebuje, je to najboljši način, da dokažeš ljubezen do sočloveka. V Združenju pa si konec koncev vsi želimo, da bi to organizacijo nekega dne razpustili: to bi pomenilo, da bi bili naši cilji izpolnjeni in da bi bilo darovanje organov uzakonjeno.«

(Dar)

Orumenel spomin

Rojstna hiša Filipa Terčelja v Grivčah v Vipavski dolini

V letošnjem adventu je potekla druga obletnica nepozabnega dogodka iz gorske vasice Davča nad Selško dolino. Vsi, ki smo poznali Jemčevo gostilno, smo se zdrznili ob novici, da je gospodar Lojze odšel v večnost, star komaj dvainšestdeset let.

Druga svetovna vojna mu je prekrizala načrte. Moral je prekiniti s študijem na šentviški gimnaziji in prevzeti trdno domačijo, hribovsko kmetijo. Ljubljanska doba in domača družinska vzgoja sta se odražali pri vsakem njegovem pogovoru, debati in tudi pustili sledove v njegovi družini. Z veliko skrbjo je opravljal staro družinsko tradicijo, ki je segala več rodov nazaj — bil je vesten župnijski ključar. Njegova domačija je najbližja cerkvi, vse ostale so raztresene daleč naokrog.

Ob nedeljah in praznikih se večina teh dobrih skrbnih ljudi zbere k bogoslužju. Po maši pa po stari ustaljeni navadi posedejo pri Jemčevih. Tedaj jim gospodinja razdeli pošto in pobere novo. Gost ima občutek, da se je tu čas ustavil, v dobi, ki jo je opisoval Tavčar. Ob skromnem okrepcilu, prijaznem klepetu, velikokrat tudi ob lepi slovenski pesmi, se pomenki nadaljujejo še potem, ko male gruče odhajajo proti lazem in drčam, kjer imajo svoje domačije.

Dogajalo se je, da je gospodar Lojze pustil običajno nedeljsko

družbo in se umaknil v izbo, kjer smo včasih tudi kaj pomodrovali, kot je rad sam imenoval takšne pogovore. Izraz ga je spominjal na prof. Jakoba Solarja, ki ga je imel v prvi gimnaziji in mu pustil neizbrisen pečat za lepo slovensko besedo. Mama, žena in otroci so takšne trenutke razumeli. Čeprav je bilo v gostilni veliko dela, ga tedaj ni nihče nadlegoval. Ob takšnih popoldnevih so prišli na vrsto zanimivi spomini. Iz srca smo se nasmejali, ko je pripovedoval, kako je mladi tajnik bonske nunciature želel obiskati sošolca v Sorici. Med potjo po Selški dolini tik pod vasjo ga je sneženje dobesedno zametlo. Naslednji dan so mobilizirali celo vas, da so izvlekli njegov volkswagen. Francoz iz Azurne obale res ni za te kraje, je modroval Lojze. Pa še: »Veste kako težko je bilo priti do telefona, ker so bile vse zveze prekinjene, da smo lahko sporočili, kje je. Saj so že alarmirali interpol, češ da so ga ugrabili...«

Bili pa so tudi drugačni trenutki. Po nedeljski maši, ko je bilo v Jemčevi gostilni zelo živo, sva jo neko oktobrsko nedeljo mahnila v Štucovo grapo. To pot sva načrtovala že dalj časa. Nikoli ne bom pozabil čudovitih jesenskih barv in enkratnih macesnov. Imel sem občutek, da je pred menoj oživel Grohar z vso svojo barvitostjo, ki jo je črpal prav v tem okolju. Daleč, nekje proti dnu grape, ob zaraščeni stezi, na mali jasi, je velik leskov grm. Vsaj enkrat letno je Lojze spoštljivo in tiho poromal sem. O tem ni govoril. To mu je bilo neko obvezujoče romanje, ki je bilo njegovo, ne za druge, del njegovega kmečkega leta... Postal je tih in zamišljen. Pred menoj se je pojavil zgrbančen in upognjen kmečki očanec. Prav nič ni bil podoben Jemčevemu Lojzu, tistemu, ki sem ga prej poznal... »Vidite, je s tiho skoraj skrivnostno govorico pripovedoval, tu sta bila zasuta gospod Franc Krašna, naš župnik, in gospod profesor Filip Terčelj iz Go-

Ambrož Kodelja

III ► B

**SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL
GLASBENA MATICA
GORICA**

**Godalni kvartet Glasbene matice iz Trsta
in flavtistka Daniela Brussolo**

Haydn, Mozart, Smetana, Merku

Dvorana Katoliškega doma v Gorici,
sreda, 26. februarja 1992, ob 20.30.

Četrta številka revije »Nuova iniziativa isontina«

Revija Nuova iniziativa isontina izdaja Center za politične, ekonomske in socialne študije Rizzatti iz Gorice. Tokratna 4. številka vsebuje 70 strani in je izredno bogato opremljena. Platnico krasi lepa fotografija gradške lagune v ledu. Že iz teh skopih podatkov lahko ugotovimo, da je to revija na določeni kulturni stopnji, ki je posvečena predvsem goriški in deželni stvarnosti.

Visoko kulturno raven potrjuje vsebina. Razna poglavja segajo od gospodarstva in aktualnosti do zgodovine, poezije in umetnosti. Zgovoren in globok je uvodnik, v katerem avtor analizira izredno pomembne politične preobrate v številnih evropskih državah. Tudi mi smo sedaj po njegovem pred izredno zahtevno nalogo. Treba je pomagati državam, ki so gospodarsko v krizi in hkrati pripraviti vse potrebno za morebitni sprejem beguncev. Gre po njegovem za zelo nevarno zadevo, ki bi lahko pripeljala k nam množice ljudi, z vsemi posledicami, ki bi temu sledile: v prvi vrsti je nevarnost manjšega nadzora nad socialnim in javnim varstvom. Naša odgovornost, zaključuje misel, je še toliko večja, ker živimo ob meji, in ker nam je zgodovina nudila izredno dragoceno možnost sožitja med pripadniki različne kulture, jezika, zgodovine, socialnega in političnega položaja.

Gospodarsko poglavje je posvečeno goriški bančni problematiki in sicer stalnemu naraščanju števila bančnih okenc, v zgodovinskem poglavju pa Italo Santeusano obravnava nastanek Goriške katoliške družbe leta 1870. Ta etnično mešani krožek si je med drugim zadal cilj ustvarjanja harmonije med obema narodnostima. O tem priča že dejstvo, da sta bili ob vhodu medsebe v ul. Monache 14 razobešeni dve tabli, in sicer v italijanščini in v slovenščini. Predsednik je bil Italijan Carlo Doliac, podpredsednik pa Slovenec Anton Toman.

Med aktualnostmi je pričevanje Madžara Gyorgya Szaboja ob 25. obletnici srednjeevropskih srečanj. V istem poglavju je tudi prispevek o 18. pokrajinskem kongresu Združenja Acli ter članek z naslovom »Sožitje in mednarodnost: prizadevanja goriške trgovinske zbornice za kulturo.« V njem se lahko seznanimo z različnimi pobudami te ustanove pri širjenju kulturne dejavnosti. Sledi predstavitev pesnika Silvia Dominija, umetniški kotiček pa je posvečen slikarju Italicu Brassu.

Nuova iniziativa isontina je gotovo zanimiva revija, predvsem pa je za nas razveseljivo dejstvo, da s pozitivnim pristopom obravnava vprašanje sožitja in strpnosti med narodi.

(Dar)

V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV bo ponedeljkov večer 24. februarja posvečen 100-letnici rojstva FILIPA TERČELJA. Govoril bo Jožko Kragelj, ki bo predstavil knjigo Marjana Breclja o liku mučeniškega duhovnika in kulturnika. Začetek ob 20.30.

V Kulturnem domu v Trstu je bil v četrtek, 13. februarja, izvrsten koncert dveh priznanih glasbenic, slovenske flavtistke Irene Grafenauer in nemške harfistke Marije Graf. Za vse udeležence je bil ta koncert enkratno doživetje, saj sta bili obe umetnici na izredno visoki izvajalski ravni.

* * *

V torek, 18. t.m., so v prostorih Društva slovenskih pisateljev in PEN kluba predstavili prvo knjigo izbranih del slovenskega književnika Leva Detele, ki živi in dela na Dunaju. Knjiga nosi naslov »Poslednja gora«.

TRI PRAVLJICE

Konec lanskega leta se je na slovenskem knjižnem trgu pojavilo ogromno novih knjig. O vseh je skorajda nemogoče zapisati vsaj nekaj vrstic. Omembe vredna pa je vsekakor knjiga treh pravljic, ki je izšla v Trstu pri založbi ZTT.

Naslov je tak, kakršnih pri pravljicah nismo vajeni: »Tri pravljice — ena sladka, ena rahla, ena skoraj modra«. Avtor besedila je znani zamejski pesnik Marko Kravos, knjigo pa je imenitno likovno opremil Klavdij Palčič.

Kravos je napisal tri kratke pravljice, prvi je dal naslov »Deček s piščalko«, drugi »Tinčkov beli nagelj« in tretjo je naslovil »Potepinski metulji«. Pravljice so zelo lahko razumljive, saj so tudi namenjene mlajšim, jezik je zelo lep in enostaven, čeprav ne manjka novih primer in izrazov. Meni je bil zelo všeč izraz »pošten nagelj, tak ki diši«, tudi izraz »seči v nebeska nedra« ni od muh, sicer pa Marko Kravos uporablja še nekaj svojevrstnih izrazov. Pravljice so lepe, namenjene so res najmlajšim, a ne vem, zakaj jih ne bi brali tudi mi.

Presenetil me je Klavdij Palčič, katerega poznam kot dobrega in svojevrstnega likovnega umetnika, ki ga našim bralcem ni potrebno posebej predstavljati, saj je večkrat razstavljal v Trstu in okolici. Knjigo pravljic je bogato ilustriral in me najbolj presenetil z imenitnimi, živimi in prijaznimi barvami. Če sem pošten, moram priznati, da me je najbolj zamikalo rumeno jabolko, ki se kar ponuja z velike knjige.

Knjiga Tri pravljice je tiskana v slovenščini in v italijanščini, prevod v italijanščino je opravila Paola Lucchesi. Izredno privlačno knjigo je imenitno tiskala tiskarna Grafiche Corrà iz Verone. Tisk je pri takih projektih izredno pomemben, posebno zaradi zahtevnosti imenitnih Palčičevih slikovnih prilog. Knjiga je izredno darilo za najmlajše, lahko pa tudi za večje, saj si vsi včasih želimo malo pravljicega sveta v naše suhe in prozaične večere vsakdanjika.

Jurij Paljč

Novo dvojezično glasilo zveze obdelovalcev

Pokrajinska Zveza neposrednih obdelovalcev iz Trsta je začela izdajati dvojezično glasilo z naslovom »Agricoltura - Ambiente« — »Kmetijstvo - okolje«. Njegov glavni urednik je Vito Rubert, odgovorni pa Darko Bradassi. Po načrtu izdajatelj je naj bi novo glasilo izhajalo vsak mesec. Prav v teh dneh je izšla poizkusna številka, ki prinaša marsikaj zanimivega za kmetovalce in za vse, ki se zanimajo za zaščito okolja. Glasilo pokrajinske Zveze neposrednih obdelovalcev ni namenjeno samo članom te organizacije, pač pa tudi širši javnosti.

Predsednik Zveze Nevo Radovič piše v svojem uvodnem članku o težavnih nalogah, ki čakajo to organizacijo pri njenih prizadevanjih za vedno večjo uveljavitev upravičenih zahtev kmetov. Predvsem pa poudarja, da ima kmetijstvo na tržaškem Krašu še neslutene možnosti razvoja. Novo glasilo naj bo torej tudi spodbuda vsem, ki se želijo v prihodnje s to dejavnostjo resneje ukvarjati. Vito Rubert pa v svojem zapisu opozarja na najhujše probleme današnjega kmeta ter na korake, ki jih je Zveza, tudi na vsedravnih ravni, naredila v korist neposrednih obdelovalcev. Odgovorni urednik Darko Bradassi piše, da mora Furlanija-Juljska krajina izkoristiti bližino mlade države Slovenije, ki si bo v krajšem času opomogla in bo postala pomemben ekonomski partner.

Glasilo »Kmetijstvo - okolje« prinaša tudi nekaj koristnih informacij za obdelovalce. Med drugim navaja najpomembnejše davčne novosti, ki jih za kmetovalce predvideva letošnji finančni zakon.

Gibanje »Politika in vrednote«
Trst - Gorica
Društvo »Studenci« - Čedad
Slovenski krščanski demokrati z
Obale, Krasa in s severne Primorske
vabijo na

SOCIALNI DAN

ki bo v nedeljo, 15. marca,
v Marijinem domu pri Sv. Ivanu
v Trstu

Ob 10.00 sv. maša v župnijski cerkvi
pri Sv. Ivanu, nato začetek del
v Marijinem domu.

»Eklektično« in ne »električno«

V zadnji številki Novega lista se je v članku Aleksija Pregarca z naslovom »Od lažnega slepca do glušca« vrinila napaka, saj je prišlo do zamenjave besed. Pravilno se stavek glasi takole: »Človekove čudi so lahko mnogotere in razgrajene, tako da je večsah njihov nosilec sam zaprepačen nad nepoznanjem lastne naravi; vendar velikokrat pelje njeno nepriljubeno odkrivanje do neslutnih radosti življenja, kar je vsekakor pozitivno in hkrati prvirsko in simpatično, celo eklektično...«

»Zgodovina Norika in Furlanije«

Pred kratkim je izšla v Ljubljani prva izdaja Zgodovine Norika in Furlanije vipavskega rojaka, jezuita Martina Bauzerja (Bavčarja). Avtor (1595-1668) je prvi slovenski zgodovinar. Pod imenom »Norik in Furlanija« pojmuje celotno ozemlje zgodovinskih slovenskih dežel. Svojo Zgodovino je napisal v latinščini, tedanjemu esperantu, v samostanu na Sveti gori nad Gorico. Njegovo delo ni pisano po pravilih modernega zgodovinopisja in mu zato nekateri zmanjšujejo vrednost; je pa bilo in je zanimivo in pomemben vir za poznejše zgodovinopisce: iz Zgodovine so za-

jemali Valvasor, Linhart, Morelli di Schönfeld, Gruden, von Czörnig, itd.

Bauzarjevo Historio Rerum Noricarum et Forojulensium je prevedel Zdravko Jelincič v Torontu (Kanada), izdalo pa jo je na lastne stroške Slovensko bibliofilsko društvo v Ljubljani (Bukvarna - Kongresni trg 17 - Ljubljana).

Upajmo, da bomo Slovenci kmalu dobili tudi prvi prevod celotne Slave Vojvodine Kranjske in še marsikaterega za nas pomembnega dela, ki še vedno čaka na prevod in izid na zaprašenih policah knjižnic.

Goran Rustja

NAŠA DRUŠTVA

KD »Primorsko« iz Mačkolj

Leta 1889 je bilo v Mačkoljah, vasi na griču na vzhodnem delu tržaškega Krasa, ustanovljeno Bralno in pevsko društvo, ki se je, kljub mnogim prekinitvam, ohranilo do današnjih dni. Sedaj se imenuje Kulturno društvo »Primorsko«. Od ustanovitve dalje je delovalo nadvse uspešno in je predvsem gojilo zborovsko petje. Vse to se je nadaljevalo do fašističnega obdobja, leta 1927, ko so bile ukinjene vse slovenske organizacije. V tistem času je delovanje popolnoma zamrlo; omenimo naj le podatek, da je eden izmed članov društva tedaj poučeval petje na svojem domu, čeprav to ne sodi v dejavnost društva. V tridesetih letih torej ni bilo več zborov in ne gledališke skupine, ki je bila do tedaj zelo aktivna, pa tudi knjižnica ni smela in ni mogla delovati.

Obdobje fašizma je hudo prizadelo to mačkoljansko društvo, ki si ni opomoglo vse do časa druge vojne. Šele leta 1945 so nekateri člani obnovili dejavnost. Potovno je oživela dramska skupina, pevci so začeli spet redno vaditi, domačini so si izposojali knjige v knjižnici in dalj časa je bila v vasi tudi domača godba na pihala. Pevci, godbeniki in igralci KD »Primorsko« so nastopali tedaj doma in po raznih okoliških vaseh. Društvu pa je bilo usojeno le kratko aktivno obdobje. Že leta 1948, ko je nastopil Kominform in z njim ločevanje med našimi ljudmi, je KD »Primorsko« spet obnemelo za celo desetletje. Prišlo je namreč do takih idejnih nasprotovanj med samimi člani društva, da je bilo skupno delovanje dejansko nemogoče. Seveda Mačkolje v tem niso izjema, saj se je podobno zgodilo tudi v številnih drugih krajih.

KD »Primorsko« je s svojo dejavnostjo zopet pričelo leta 1958

in domači mešani zbor z istim imenom je ponovno zapel. Že čez nekaj let pa je to mačkoljansko društvo spet — in upati je zadnjič — prekinilo z delom. Mirovalo je tri leta.

Leta 1979 pa so nekateri domačini sklenili, da KD »Primorsko« ponovno obudijo k življenju v drugačni, sodobnejši obliki. V tistem obdobju je občina zgradila v vasi Kulturni dom, v katerem sta našli sedež obe domači društvi (KD »Primorsko« in PD »Mačkolje« — op. ur.). V novem posloplju je bilo delovanje seveda veliko lažje, saj je bilo dovolj prostora za vse dejavnosti, razstave, vaje pevskega zbora ipd. Končno je društvo »Primorsko« začelo redneje delovati. Ob obnovitvi leta '79 je štelo okrog 200 članov in danes se to število ni bistveno spremenilo. V odboru je trenutno 15 oseb, že pet let pa je predsednik domačin David Štepančič, ki nam je posredoval tudi najpomembnejše podatke o preteklosti in današnjem delovanju društva.

Med pomembnejšimi prireditvami KD »Primorsko« velja omeniti predvsem proslavo, ki je bila 10. maja 1981 ob 60-letnici prvega požiga vasi, pomembno spominsko svečanost ob 40-letnici konca druge vojne ter kulturni teden, ki ga je društvo organiziralo pred štirimi leti; v sklopu te prireditve so nastopili literarni ustvarjalci iz Slovenije in zamejstva. O društvu je pred nekaj leti izšla tudi brošura. Gradivo zanjo je zbral in uredil Boris Pangerc. Izrednega pomena za KD »Primorsko« je tudi mešani zbor, ki je vsestransko aktiven, redno nastopa na raznih revijah in proslavah, gostuje po Sloveniji, pa tudi v Avstriji in Italiji, poleg tega pa je bil pred petimi leti pobudnik za »Štiriperesno deteljico«, srečanje štirih zborov (iz Štajerske, Ko-

Mešani pevski zbor društva »Primorsko« iz Mačkolj na srečanju zborov lanskega maja

roške, Primorske in zamejstva). Zbor šteje danes 25 članov in med njimi je precej mladih. Že osem let ga vodi Tone Baloh iz Izole.

Dramska skupina danes ne deluje več. Najpomembnejši za to mačkoljansko društvo je torej zbor. Poleg tega KD »Primorsko« redno organizira vsaj enkrat mesečno v domačem Kulturnem domu razna srečanja, gostovanja drugih zborov in dramskih skupin, predstavitve knjig, predava-

nja, Prešernovo proslavo ter vaško šagro v zadnjem tednu julija.

Kot je povedal predsednik društva David Štepančič se je v zadnjih časih začelo za to dejavnost zanimati tudi precej mladih, »Bodočnost KD »Primorsko« je v sodelovanju in povezovanju z drugimi društvi,« je ob koncu dejal predsednik Štepančič. »Pripravljeni smo na katere koli skupne pobude, ki bi pripomogle k razširitvi kulturnega delovanja.« (hj)

DAROVI IN PRISPEVKI

V slovenskem dijaškem domu »S. Kosovel« so ustanovili mešani pevski zbor za mlade nad 15. letom starosti. Vodil ga bo priznani zborovodja Mirko Slosar.

* * *

V Mednarodnem centru za teoretsko fiziko v Miramaru je bil konec prejšnjega tedna podpisan sporazum o sodelovanju z Mednarodnim centrom za znanost in visoko tehnologijo v Trstu ter Oddelkom za fiziko na ljubljanski univerzi in Institutom Jožef Stefan. Sporazum je za Slovenijo izredne važnosti, saj predstavlja pomemben korak v evropski svet znanosti.

Stanko Švara iz Šempolaja daruje v tiskovni sklad Novega lista 31 tisoč lir.

* * *

Namesto cvetja na grob Ivana Breclja iz Devina daruje Vinko Levstik iz Gorice 100 tisoč lir za zbor Fantje izpod Grmade, 100 tisoč lir za Dekliški zbor Devin in 100 tisoč lir za sekcijo Slovenske skupnosti za občino Devin Nabrežina.

* * *

Dr. Jože Markuža iz Mavhinj daruje 20 tisoč lir v tiskovni sklad Novega lista.

Mitja Terčon Južna Afrika danes (6)

(Vtisi z enomesečnega potovanja)

Iz Port Elisabetha sem se nato z avtobusom odpravil proti 600 km oddaljenemu Capetownu. Potoval sem po obalni cesti imenovani Garden route, kjer je narava še najbolj podobna sredozemski. Vozil sem se ob vznožju gorovja Tzizikama (kjer je tudi narodni park), nato pa se ob Indijskem oceanu, kjer visoke peščene dune ob obali spominjajo ob Indijskem Severnega morja. Prišel sem tako do lepega mesteca Knysna, znanega južnoafriškega letovišarskega središča, ki leži ob zaprtem zalivu Indijskega oceana. Iz Knysne sem šel s staro parno lokomotivo do mesta George. Počasni vlak ima izključno turistični namen, saj je narava čudovita: bujni gozd in divja, skalnata obala.

Pozno popoldne sem prišel v George, ki poleg najstarejše katoliške cerkve v Južni Afriki in najmanjše katedrale južne polute nima praktično ničesar. V tamkajšnjem youth hostelu sem spoznal študenta iz Nuerenberga, ki je z rent-a-carom potoval iz Capetowna proti Port Elisabethu. Pridružil sem se mu za ed dan in šla sva na izlet po okolici Georga. Najprej sva čez prelaz prišla na rodovitno planoto, kjer so

se že pred stoletji naselili Boeri in hugenoti. Obiskali smo nato najzanimivejšo južnoafriško jamo Kangoo Cave, ki pa se niti zdaleč ne more kosati z našo Postonjsko jamo. Na tem področju je najbolj razširjena domača žival noj, ki se v velikem številu pase po obsežnih kmetijah.

Še isto noč sem z drugorazrednim avtobusom odpotoval v Capetown. Avtobusna postaja je bila zbirališče pijancev vseh vrst in barv. Po skrajno neudobni vožnji sem ob svitu prispel v Capetown, vsekar najlepše južnoafriško mesto. Najbolj me je očarala njegova lega, ki je res edinstvena, saj leži Capetown ob velikem zalivu na Atlantskem oceanu, tri kilometre od morja pa se navpično dviga 1.086 metrov visoka Table mountain (Mizasta gora), za goro se mesto razprostira proti jugu do False bay na Indijskem oceanu, proti zahodu pa se v čudovitih zalivskih polotoka Cape mesto končuje v svetlih a mrzlih vodah Atlantika. Tu so se leta 1652 naselili prvi belci, ki jih je poslala že omenjena East India Company. Večina prebivalstva v centru Capetowna je še bele rase; poleg njih pa je še mnogo mulatov in Azijcev. Slednji niso istega porekla kot oni v Durbanu, ki so prišli z Angleži v prejšnjem stoletju, ampak so se naselili v Afriki že v 17. stoletju, ko so jih pripeljali Holandci iz svoje indonezijske kolonije, ker je tedaj v Afriki primanjkovalo delovne sile. Sožitje med temi tremi sku-

ORUMENEL SPOMIN

◀ IIII 5

rice. Kmalu po 7. januarju 1946 smo zvedeli zanju. V bližini je bil gospodov brevir. Izgleda, da so bili morilci neprevidni, ali pa ga je gospod nalašč odvrigel. Širile so se govorice, da sta pobegnila na Cerkljansko. Brevir pa je ostal nema priča, kdo je v skrivnostnem grobu... Dobro leto pozneje smo sklenili, da ju prenesemo na domače pokopališče, kamor tudi spadata. Šel sem in trupli odkopal, potem pa vse lepo pripravil za pogreb... Lahko si mislite, kako je vse skupaj izgledalo?... Nekaj let pozneje je naš tedanji duhovnik g. Franc Gačnik dal pred vhodom v cerkev pod zvonik narediti ploščo z imeni vseh naših pokojnih duhovnikov. Pri njiju je napisal: »Zahrbtno umorjena.« Iz Loke so sicer prihajali in se ob napisu spotikali, tudi so nas zasliševali, vendar je napis ostal, kot nema priča nekega dogodka, ki so di v zgodovino našega kraja...« Vsako leto je skrbni Lojze naročil mašo na 7. januar. Tudi lan-

ske leto ni pozabil, čeprav je odšel dober mesec prej... Ena njegovih zadnjih želja je bila prošnja domačim, naj na to mašo ne pozabijo!

Jemčev Lojze iz Davče je bil odločen in načelen slovenski kmečki mož, tak, kot mora biti po stoletni tradiciji kmet pod Blegošem. Hvala za vse tiste lepe popoldneve, ki so bili tako zelo kratki, pa istočasno tako duhovno bogati...

* * *

Brezigar v Bruslju o slovenski manjšini

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar se je v petek, 14. t.m., udeležil nadse pomembne okrogle mize o manjšinskem vprašanju, ki jo je v Bruslju organizirala komisija Evropske skupnosti. V svojem posegu je Brezigar predvsem opisal stanje v Italiji in je opozoril na dejstvo, da parlament vse do danes še ni odobril dveh zakonov, ki sta že dolga leta zamažena na dnevnom redu tega zakonodajnega zbora: okvirni zakon za manjšinske jezike in globalni zaščitni zakon za slovensko narodnostno skupnost. Italijanski parlament, je poudaril svetovalec Ssk, je tako ponovno dokazal, da ga to vprašanje ne zanima. Nekateri italijanski poslanci v evropskem parlamentu so se sicer zavzeli za ta problem, a spričo takšnega zadržanja lastne države niso mogli storiti ničesar. Kar zadeva manjšinsko zaščito, je še poudaril Brezigar, ostaja Italija zadnja na lestvici v evropskem parlamentu. Ob koncu je svetovalec Ssk napovedal korake, ki jih bo slovenska narodnostna skupnost v Italiji storila tudi na mednarodni ravni, da bi ji bile končno priznane njene zakonite pravice.

Na okrogli mizi v Bruslju so sodelovali še italijanski senator Gaetano Arfè, belgijski senator Willy Kuijpers in evropski poslanec z Irske Mark Killea.

Teologija osvoboditve...

◀ IIII 2

človeka tam, kjer je? Kako se ona kulturno predstavlja? Kje je ohranjala kulturo vernosti? Kolikokrat smo se potopili v kulturo čustvovanja italijanski verski osladnosti, ki je nam Slovincem tuja! Kaj je s pedagogiko rasti vere? Danes pri sodobnem oznanjevanju brez tega skoraj ne gre? Naša misel verskega zorenja je zelo skopa. Bog je do človeka vedno neskončno prizanesljiv in je sprejel vso njeno resničnost z njenimi nepreklicanimi mejami in obremenilnimi dvoumnostmi. Kako vse to, četudi preziramo te teološke poglede, velja tudi za nas tu na tem narodnostnem preprihu.

pinami je v Capetownu tudi v letih najstrožjega apartheida ostalo na dobri ravni; zakonov o rasnem ločevanju tukaj niso uveljavljali tako dosledno kot drugje. Bistveno drugačni pa so odnosi s črnskim prebivalstvom. Šele pred 20 leti črncev na sploh ni bilo. Tedaj so jih poklicali prvih 5.000 za potrebe v pristanišču. Pričeli so se nato naglo priseljevati, tudi do 15.000 mesečno. Mesto samo pa nikakor ne more sprejeti takega navala priseljencev, tako da novi prišleki navadno ne dobijo zaposlitve in so prisiljeni živeti v neprimernih stanovanjih. Samo v Capetownu naj bi bilo sedaj okrog 2 milijona črncev. Razumljivo je torej, da se je podoba mesta v zadnjih letih zelo spremenila, v veliko nezadovoljstvo prejšnjih prebivalcev. Z avtobusom sem se peljal mimo črnskega predela mesta: do koder ti seže pogled, vidiš le majhne pločevinaste ali lesene barake, postavljene brez pravega reda ena zraven druge. Država sicer skuša zgraditi šole, stanovanja, ceste, železnico, vendar takemu navalu priseljenstva nikakor ne more biti kos.

Z razliko od Johannesburga je center Capetowna precej strnjen in ob modernih nebotičnikih stojijo tudi stare zgodovinske palače, zgrajene konec prejšnjega stoletja. V samem centru sta sredi lepo urejene parka tudi parlament in predsedniška palača. Capetown je namreč zimska prestolnica Južne Afrike, medtem ko se v poletnih mesecih poslanci preselijo v Pretorijo.

Nepozaben je bil izlet na slovito goro Table mountain, kjer sem doživel enega izmed najlepših razgledov. Dan je bil izjemno čist in

Hermenegild Podveršič 90-letnik

V Sedejevem domu v Števerjanu je sekcija Slovenske skupnosti priredila večer, ki je bil posvečen 90-letnici Hermenegilda Podveršiča, bivšega župana in javnega delavca. Še prej je bila v župni cerkvi maša, ki jo je daroval dekan Lazar.

O jubilejnim delu in liku so spregovorili tajnik sekcije Ssk iz Števerjana Mirko Humar, deželni predsednik Marjan Terpin, pokrajinski predsednik Štefan Bukovec in pokrajinski tajnik Hadrijan Koršič. Vidno ganjen se je slavljence zahvalil za počastitev in hkrati naredil javno oporoko, saj je vsem priporočil, naj nadaljujejo z bojem za demokracijo in slovenstvo. Na prireditvi, ki se je udeležilo lepo število ljudi, je z ubranim petjem sodeloval oktet »Števerjanski fantje« pod vodstvom Lojzeta Hledeta.

Hermenegild Podveršič je bil župan v Števerjanu od leta 1954 do leta 1965, 11 let. Bil je med ustanovitelji goriške Slovenske demokratske zveze in od leta 1953 do leta 1961 predsednik Kmečko delavske zveze v Števerjanu.

Jubilantu, ki je tudi naš zvesti naročnik, iskreno čestitamo za častljivo obletnico in mu želimo veliko zdravja in zadovoljstva.

V soboto, 15. t.m., je bilo v Prosvetnem domu na Opčinah 10. srečanje petih pobratenih moških pevskih zborov. Koncert, ki ga je organiziral MPZ Tabor z Opčin, je sovpadal s praznovanjem dneva slovenske kulture. Srečanja so se udeležili (poleg že omenjenega zbora) še: »Vres« iz Prevalj, »Zarja« iz Trbovelj, »Franc Zgonik« iz Branika in »Edinost« iz Pliberka. Sodelovanje med temi zbori traja, kot že rečeno, 10. let. Srečanje vsako leto organizira eden izmed »zborov članov«.

NOVICE

»Poklon vsem rudarjem« je naslov serije slik slovenskega umetnika Rudija Skočirja, ki so v teh dneh na ogled v prostorih podružnice Tržaške kreditne banke v Čedadu. Razstava bo odprta do 13. marca, ogledati pa si jo bo mogoče ob urah poslovanja banke.

Rudi Skočir je te svoje slike razstavljal že v raznih krajih tako v Sloveniji kot v naši deželi. Njegova dela so nastala ob 500-letnici rudnika v Idriji, lani pa so bila na ogled tudi v Trstu.

* * *

Ob dnevu slovenske kulture se je mladinski krožek Prosek-Kontovel spomnil domačina Bogomila Gerlanca, ki je lanskega decembra slavil svojo 90-letnico. Slavljence je za to priložnost prišel iz Ljubljane, kjer danes živi. Rojen je bil na Kontovelu, po poklicu pa je bil publicist, urednik, bibliograf in prevajalec. Za svoje delo in zvestobo slovenski kulturi je Bogomil Gerlanec prejel že več pomembnih priznanj.

* * *

V 88. letu starosti je prejšnji teden v Vidmu po daljši boleznii umrl časnikar Gian Maria Cofutti. Pokojnik je bil zelo cenjen, časnikarski poklic pa je opravljal od leta 1933. Med drugimi je delal pri dnevniku Voce del popolo (ki je potem postal Il Gazzettino), bil je dopisnik tiskovne agencije ANSA, Stampe iz Torina in RAI.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanović, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publist d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

jasen, da si lahko videl na veliko razdaljo na eni strani Atlantski, na drugi pa Indijski ocean, pod sabo celo mesto, v daljavi pa drugo gorovje. Vrh hriba je popolnoma raven in je zaradi enkratne flore tudi zaščiten.

Med svojim bivanjem v Capetownu sem se udeležil enodnevne avtobusnega izleta po tako imenovani Dolini vinogradov, zgodovinsko zelo znamenitem področju. Komaj smo zapustili Capetown, smo že bili v tipičnem afrikaanskem okolju. Najprej smo imeli kratek postanek v mestecu Frenshhoek (francoski koticček), ki so ga leta 1688 ustanovili hugenoti. Slednji so tudi uvedli v Južni Afriki gojenje vinske trte, ki je sedaj v tej deželi zelo razširjena. Poleg številnih vinogradov pa je tudi mnogo hrastov. Prve hrastove mladice so pripeljali iz Evrope, da bi imeli primeren les za izdelavo bučev. Posadili so mnogo hrastov, ki so se naglo razširili. Ker prave zime sploh ni pa so hrasti rastle celo prehitro, tako da je bil njihov les premehak in neprimeren za buče. Južnoafriški vinogradniki pa so še naprej morali uvažati les.

Obiskali smo dve veliki kmetiji, kjer smo imeli tudi pokušnjo vina, nato pa smo šli v Stellenbosch, ki je za Capetownom najstarejše mesto v Južni Afriki. Tu je tudi najvažnejša univerza v Afrikaansu, kjer so med drugim študirali največji južnoafriški politiki (ki so vsi afrikaanskega porekla). Nepogrešljiv cilj vsakega organiziranega toura po Stellenboschu je še ogled tipične afrikaanske hiše, ki prikazuje, kako so živeli prvi holandski priseljenci v 17. stoletju. (dalje)